

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

С. В. ГУЗЕНКО
Н. Г. КЛИМЕНКО

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЖУРНАЛІСТИКИ

Навчально-методичні рекомендації
та вказівки до самостійної роботи

Миколаїв

2024

УДК 070(076)

Г 93

Рекомендовано до друку рішенням Начально-методичної ради Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Протокол № 1 від 21.02. 2024 р.).

Рецензенти: Костирко Т. М., канд. наук із соц. комунікацій, доцент кафедри журналістики, реклами та PR-технологій, директор Наукової бібліотеки Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;
Спанатій О. С., канд. наук із соц. комунікацій, доцент кафедри журналістики, реклами та PR-технологій Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

Гузенко С. В.

Г 93 Теорія і практика журналістики : навч.-метод. рек. та вказівки до самостійної роботи / С. В. Гузенко, Н. Г. Клименко. – Миколаїв : НУК, 2024. – 73 с.

У навчально-методичних рекомендаціях представлено матеріали для підготовки до практичних занять із дисципліни. Дібрано велику кількість завдань. Ретельне опрацювання практичного матеріалу дозволить студентам здобути практичні навички роботи з текстами. Видання буде корисно студентам вищих навчальних закладів, хто навчається за спеціальністю «Журналістика (реклама і зв'язки з громадськістю)».

УДК 070(076)

© Гузенко С. В., Клименко Н. Г. 2024

© НУК імені адмірала Макарова, 2024

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Критерії оцінювання знань	15
Плани практичних занять	20
Контрольні запитання до курсу	66
Рекомендована література до курсу	68

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення дисципліни «Теорія і практика журналістики» – є ознайомлення з основними теоретичними аспектами журналістики як сфери інформаційної діяльності для подальшого створення контенту для інтернет-видань, радіо, тележурналістики, опанування методами, техніками і технологіями створення різножанрових текстів; формування у майбутніх фахівців наукових уявлень про діяльність засобів масової інформації, про функції журналістики, основні види ЗМІ та журналістські жанри.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика журналістики» є формування у студентів відповідно до освітньої програми таких компетентностей:

- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою
- ФК02. Здатність формувати інформаційний контент
- ФК03. Здатність створювати унікальний медіапродукт

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті опанування курсу студенти мають знати та вміти:

- ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції
- ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою
- ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук

- ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації
- ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальні поняття про журналістику

Соціальні комунікації як наукова і практична галузь знань. Основні функціональні обов'язки працівників сфери соціальних комунікацій

Журналістика як вид творчої діяльності. Портрет професії журналіста.

Загальні поняття про журналістику. Визначення журналістики. Журналістика як соціальний інститут. Журналістика як історія сучасності. Журналістика як бізнес. Журналістика як наука (журналістикознавство) та її найважливіші складові: теорія та історія журналістики.

Медіа-критика

Тема 2. Журналіст як суб'єкт масово-комунікативної діяльності

Позитивні й негативні аспекти професії журналіста.

Особисті якості журналіста і їх вплив на журналістський текст.

Критерії професіоналізму в журналістиці.

Тема 3. Журналістська інформація. Феномен цікавого у журналістиці

Характерні особливості журналістського твору: актуальність, оперативність, інформаційна насиченість, документальна точність, соціальна гострота, практична спрямованість, постійна повторюваність тем тощо.

Головні потоки журналістської інформації: офіційні документи, подієва інформація, власне публіцистика, науково-просвітницька інформація, естетично-розважальна. ділова, довідкова інформація, реклама.

Цікавість як психологічний феномен. Цікаве у житті й у літературі.
Специфічні прояви цікавості у журналістиці

Як співвідноситься цікаве і важливе у журналістиці. Цікавість факту і цікавість думки. Цікавість і сенсаційність. Від цікавості факту і думки до цікавої особистості

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Функції журналістики

Тлумачення проблеми функцій у сучасній теорії журналістики.

Загальні функції журналістики: інформаційна функція, функція формування громадської думки.

Спеціальні функції журналістики: організаційна, функція «сторожового собаки» (соціальної критики), ідеологічна, культурна, розважальна, рекламна.

Тема 5. Задум, тема, концепція, ідея твору

Головні етапи роботи над журналістським твором: виникнення задуму, процес збору й осмислення матеріалу, написання твору, остаточне опрацювання тексту. Значення «дозастольного» періоду творчості.

Журналістський задум і шляхи його зародження. Джерела тем і задумів.

Від задуму до теми твору. Факт і тема. Визначення теми.

Визрівання концепції і процес збору матеріалу. Подолання суперечності між первинною концепцією й об'єктивною реальністю.

Тема 6. Методи збирання зовнішньої інформації. Виготовлення внутрішньої інформації

Методи збирання зовнішньої інформації: спостереження, вивчення документів і джерел, інтерв'ю.

Публіцистика як серцевина, стрижень журналістики. Об'єкт і предмет публіцистики.

Виявлення проблемної ситуації в публіцистиці. Вимисел у публіцистиці.

Головні елементи структури публіцистичного твору: оповідач, публіцистична ідея, публіцистичний конфлікт

Тема 7. Дієвість і ефективність журналістських текстів

Соціально значима інформація. Визначення, якості, групи

Дієвість як конкретна участь журналістики у розв'язанні соціальних завдань органами влади

Ефективність як міра задоволення потреб аудиторії в масовій інформації. Чинники впливовості журналістських матеріалів. Шляхи дослідження власної ефективності журналіста

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 3. Технологія створення контенту в інтернет-виданнях

Тема 8. Інтернет-видання. Як створити концепцію інтернет-видання

Сучасне інтернет-видання. Проблеми і перспективи. З чого виникає концепція? З чого складається концепція? Як перетворити концепцію на презентацію?

Аналіз концепцій видань загальноукраїнських / регіональних

Специфіка роботи головного редактора, випускового редактора, журналіста

Тема 9. Окремі практичні навички, необхідні для роботи в інтернет-виданнях

Робота із заголовками, ілюстраціями, мультимедійним контентом

Оптимізація сайту для пошукових мереж, у соціальних мережах

Тема 10. Новинні жанри журналістики

Репортаж як жанр журналістики. Підготовка репортажу: написання плану, підготовка фотографій або відео для ілюстрації матеріалу. Написання репортажу та оформлення його в текстовому редакторі.

Інтерв'ю. Особливості підготовки і створення. Авторське право на інтерв'ю.

Змістовий модуль 4. Окремі жанри інтернет-видань

Тема 11. Аналітичні жанри журналістики

Природа і специфіка журналістського аналізу. Аналіз як метод пізнання, його відмінність від інформаційного відтворення. Мета і функції журналістського

аналізу. Вимоги і форми журналістського аналізу в мас-медіа. Журналістське розслідування і його проблеми. Передбачення і прогноз.

Загальна характеристика аналітичних жанрів в журналістиці освітніх видань. Коментар, стаття, огляд. Спільність і відмінність між ними. Жанрові особливості листа. Рецензія та інші форми літературно-критичних виступів у ЗМІ.

Особливості методики роботи над аналітичними матеріалами. Фактаж і його осмислення. Журналістське розслідування і методичні вимоги до його організації та проведення. Методики аналізу відображеної дійсності у рецензіях, оглядах листів, преси, літератури, телебачення.

Тема 12. Фактчекінг і журналістське розслідування

Вимоги до журналістського розслідування. Ознаки журналістського розслідування, що відрізняють його від інших жанрів. Труднощі проведення журналістського розслідування

Схема журналістського розслідування: поява інформаційного приводу; оцінка перспективності теми або інформаційного приводу; складання списку потенційних джерел інформації; створення плану збору інформації; створення дос'є розслідування, систематизація даних у ньому; «генеральне» інтерв'ю; написання тексту публікації чи монтаж телепрограми; допублікаційна юридична експертиза; збереження архіву.

Тема 13. Художньо-публіцистичні жанри

Публіцистика як вид творчості й один з потоків журналістської інформації. Спроби теоретичного осмислення природи публіцистики. Своєрідність функцій, предмета, змісту і форми публіцистичного твору. Поняття про публіцистичний метод. Публіцистика і публіцистичність твору. Українська публіцистика: від минулого до сучасності.

Образність як особливість журналістського тексту. Відмінність між описом та образом. Різновиди публіцистичного образу: словесний образ, деталь, образ-картина, образ-персонаж. Характерні особливості змалювання персонажів у публіцистиці.

Жанрові модифікації й методика роботи в журналістиці. Нарис та його різновиди. Портрет. Есе й інші форми виступів. Фейлетон і памфлет – провідні жанри сатири та гумору. Інші форми комічного трактування фактів і явищ у журналістиці.

Тема 14. Підготовка власного проєкту

Етапи розробки проєкту власного інтернет-видання. Розробка концепції, рубрикації, контенту. Просування проєкту

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 5. Основи радіожурналістики

Тема 15. Історія радіомовлення.

Особливості радіо як засобу масової інформації. Радіомовлення як галузь журналістики і вид творчої діяльності. Місце радіомовлення в системі сучасних засобів масової інформації.

Інформація та специфіка її подачі в радіомовленні. Шляхи передавання радіоповідомлень: проводовий, хвильовий, цифровий та мовлення в Інтернеті.

Різновиди радіомовлення. . Інформаційні радіопрограми. Політико-ідеологічні передачі. Історико-культурологічні передачі. Соціально-економічні передачі. Освітньо-пізнавальні передачі. Релігійні передачі. Передачі для дітей та юнацтва. Передачі для молоді. Літературно-драматичні передачі. Музично-розважальні передачі. Рекламні передачі.

Функції радіомовлення.

Тема 16. Сучасний стан радіомовлення.

Класифікація радіостанцій.

Технологія форматування радіоефіру. Поняття «формат» для радіомовлення. Компоненти, що визначають формат у радіомовленні. Музика й аудиторія як визначальні чинники формату. Види форматів та їх характеристика. Субформат.

Характеристика форматів радіо. Основні розмовні формати. Основні музичні формати. . Субформати на радіо.

Адаптація європейських форматів в українському ефірі. Поява нових форматів. Неформатна музика: за і проти.

Тема 17. Жанри радіожурналістики

Інформаційні жанри радіожурналістики. Новини на радіо. Основні технології та принципи викладу новин. Початок повідомлення. Виклад подробиць. Кінцівка повідомлення. Специфіка регіональних новин. Інформаційне радіоповідомлення. Огляд друкованих ЗМІ на радіо. Інформаційне радіоінтерв'ю. Інформаційний радіорепортаж. Радіозвіт. Радіовиступ.

Аналітичні жанри радіожурналістики. Аналітичне радіоінтерв'ю. Аналітична радіокореспонденція. Аналітичний радіорепортаж. Радіорецензія. Радіобесіда. Радіокоментар. Радіоогляд. Дискусія на радіо. Журналістське розслідування на радіо

Художньо-публіцистичні жанри радіожурналістики. Радіонарис. Радіооповідання. Радіофейлетон. Радіокомпозиція. Радіофільм. Оригінальна радіодрама.

Змістовий модуль 6. Технологія створення радіопрограм

Тема 18. Основи радіо менеджменту

Регулювання радіомовлення Законодавством України. Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення України: структура, функції. Державний комітет телебачення і радіомовлення України. Пріоритети діяльності. Ключові Закони України, що регулюють діяльність радіостанцій.

Радіостанція: від ідеї створення до виходу в ефір. Соціально-економічні передумови створення радіостанції. Фактори й передумови організації радіостанції. Світовий досвід створення радіостанцій. Українські реалії створення радіоорганізацій, проблеми законодавства, фінансування й ліцензування.

Стратегічний менеджмент радіостанції: з чого розпочати, на що звернути увагу. Розмежування понять: менеджмент і маркетинг. Планування й організація радіостанції. Технічні деталі мовлення. Бізнес-план радіостанції: основні розділи. Витрати, без яких не зможе існувати радіостанція. Фінансові звіти радіостанції.

Становлення радіоринку в Україні. Перелік найуспішніших радіостанцій. Світовий досвід створення громадського мовлення. Громадське мовлення в Україні: проблеми реформування. Особливості суспільного радіомовлення: тенденція, перспектива радіостанцій цього типу.

Основні засади радіореклами. Зародження радіореклами. Рекламування радіостанції: реклама, ефірна й позаефірна промоції, паблік рілейшнз. Реклама на радіо. Переваги та недоліки. Жанри радіореклами: пряма реклама, діалог, музична реклама, драматизація, спонсорство радіопрограм, інтеграція реклами в радіопроеграми. Створення рекламного джингла. Критерії оцінки радіореклами. Радіорекламні агентства. Купівля рекламного часу. Головні принципи радіореклами.

Тема 19. Особливості підготовки та створення радіопрограм

Попередня підготовка до ефіру. Ефірне мовлення радіожурналіста. Специфіка програмування ефіру (показати на прикладі будь-якої радіостанції). Посадові обов'язки усіх творців прямого ефіру. Актуальність ефірного радіомовлення у наш час. Особливості роботи з текстом перед ефіром. Робота радіожурналіста з дикцією: голос; інтонація; логічні паузи; наголоси; дихання. Тренування дикції перед ефіром.

Складові частини радіосюжсту. Підводка та відводка. Види підводки. Радіоповідомлення з синхронами. Специфіка створення VOX POP. Інтерактивність радіомовлення.

Метод персоніфікації та його застосування в аудіотворчості. Персоніфікація радіопередач (різних типів). Вплив персоніфікації на сприйняття радіостанцій. Імідж радіоведучого в різних типах програм. Складові іміджу організації та особистості. Співвідношення іміджу радіостанції та ведучого.

Тема 20. Особливості створення радіопередач за жанровими ознаками

Створення інформаційних передач. Затвердження теми інформаційної передачі, обґрунтування жанру. Розробка сюжету та сценарію передачі відповідно до інформаційного жанру.

Створення розважальних та пізнавальних передач. Затвердження теми розважальної або пізнавальної радіопередачі у рамках формату студентської радіостанції

Тема 21. Особливості створення подкастів

Створення концепції авторського подкасту. Оформлення мети та ідеї. Розробка сюжету та сценарію передачі відповідно до обраного жанру, складення стратегічного плану. Рекомендації щодо запису матеріалу. Запис у студії. Робота над аудіоматеріалом: видалення ляпів, накладення супровідних шумів, зведення аудіодоріжки. Захист інформації.

МОДУЛЬ 4

Змістовий модуль 7. Сучасний стан телебачення

Тема 22. Формування та розвиток телебачення як засобу масової комунікації

Природа та функції телебачення.

Історичні віхи становлення і розвитку ТБ.

Сучасний стан розвитку телебачення в Україні та світі.

Особливості телевізійної комунікації.

Тема 23. Телебачення як процес комунікації

Тележурналіст як комунікатор.

Участь аудиторії у процесі комунікації.

Організація телевізійного мовлення.

Програмування телевізійного мовлення.

Тема 24. Телебачення як виробництво

Правові засади телевізійного мовлення та журналістської діяльності.

Психологічні аспекти телевізійної журналістики.

Телебачення як різновид екранного мистецтва.

Концепція і конструкція телевізійного журналістського твору.

Змістовий модуль 8. Тележурналістика

Тема 25. Технологія створення телевізійного журналістського твору

Етапи створення відеопродукту. Специфіка процесу відповідно жанру
Принципи та практичне втілення роботи у програмі Adobe Premiere Pro.
Принципи та практичне втілення роботи у програмі Adobe After Effects.
Жанрова типологія тележурналістики.

Стандарти інформаційного мовлення.

Телевізійна інформація.

Тема 26. Інформаційне мовлення

Телевиступ, телезамітка. телезвіт.

Телевізійний репортаж.

Телевізійне інтерв'ю.

Тема 27. Аналітична та художня телепубліцистика

Аналітико-публіцистичні жанри телевізійної журналістики.

Художньо-публіцистичні жанри телевізійної журналістики.

Документально-ігрові, ігрові та художні жанри на телеекрані.

Тема 28. Тематичний спецпроект – технологія, сучасні особливості

Підготовка до зйомки тематичного спецпроекту. Вибір теми тематичного спецпроекту і засобів аудіовізуального вираження його ідеї. Виготовлення телевізійного сюжету в рамках тематичного спецпроекту. Підготовчий етап. Зйомка і монтаж. Презентація проекту

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного іспиту. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 60 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного іспиту в загальній системі оцінок – 40 балів. Право здавати заключний іспит дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заключного іспиту набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки іспиту (за його наявності).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	5 (відмінно)	зараховано
82 – 89	B	4 (добре)	
74 – 81	C		
64 – 73	D	3 (задовільно)	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	2 незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 30 (15 тем по 2 бали).</i>	

Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	Критерії оцінювання
2	Завдання виконано правильно, повно, логічно, текст містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використано міждисциплінарні зв'язки, представлено аргументовані висновки
1	Завдання виконано частково правильно, є неточності, недостатньо обґрунтована думка
0	Студент не виконав завдання
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 30 (15 тем по 2 бали).</i>	

Контрольна робота (письмово)	Критерії оцінювання
35-48	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
20-34	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
10-19	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
1-9	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 42 бали</i>	

Екзамен	Критерії оцінювання
35-40	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки

25-34	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
15-24	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
5-14	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
1-4	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів</i>	

Оцінювання курсового проєкту

№	Складова оцінки	Максимальна оцінка
1	Формулювання мети, завдань, об'єкту та предмету дослідження, актуальності теми.	5
2	Оформлення роботи згідно вимог до курсових проєктів: титульна сторінка, зміст, розмітка і нумерація сторінок, оформлення таблиць, рисунків, посилань, списку використаних джерел, обсяг роботи.	5
3	Теоретичне обґрунтування дослідження, аналіз, узагальнення теоретичного матеріалів, коректність понятійного апарату, доцільність використання термінології, формулювання теоретичних висновків. Достатній обсяг опрацьованого теоретичного матеріалу	10
4	Структура роботи, логічність подання текстового матеріалу, наявність змістовних зв'язків у розділах роботи, відповідність теоретичних узагальнень до практичних завдань, поставлених у роботі. відповідність змісту роботи її темі, меті і завданням	10
5	Доцільність обраного діагностичного інструментарію.	10
6	Грамотна інтерпретація отриманих емпіричних даних, ґрунтовність і логічність сформульованих висновків	10
7	Самостійність виконаної дослідницької роботи, самостійність інтерпретації та висновків	10
8	Творчий підхід до роботи, оригінальність, перспективність до подальших досліджень	10
Загальна кількість балів за підготовку курсового проєкту		70
Захист курсового проєкту		
9	Якість доповіді, її структура, послідовність, ґрунтовність доведень і умовиводів	10
10	Якість відповідей на запитання (правильність, ґрунтовність, аргументованість)	10
11	Якість наочних матеріалів до захисту (відео, презентація)	10
Підсумкова оцінка		100

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Модуль 1, 2, 3, 4		
Відповіді на практичних заняттях	15х2 бали = 30 балів	3х2 бали = 6 балів
Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	15х2 бали = 30 балів	3х2 бали = 6 балів
Контрольна робота	—	42 бали

Підсумковий контроль (Екзамен)	40	40 балів
Всього	100	100

Критерії оцінювання результатів навчання

(розраховується для кожного модуля окремо)

		Денне відділення		Заочне відділення		
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів	
Модуль 1, 2, 3, 4						
ЗМ1	Т1	Відповіді на практичних заняттях	2		—	
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2			
	Т2	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6		—	
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x2=6			
	Т3	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6	Відповіді на практичних заняттях	2	
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x2=6	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2	
ЗМ2	Т4	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6		—	
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x2=6			
	Т5	Відповіді на практичних заняттях	2	Відповіді на практичних заняттях	2	
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2	
	Т6	Відповіді на практичних заняттях	2x2=4		—	
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2x2=4			
	Т7	Відповіді на практичних заняттях	2x2=4	Відповіді на практичних заняттях	2	
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2x2=4	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2	
	Контрольна робота (письмово)			—		48
	Підсумковий контроль (Екзамен)			40		40
Сума			100		100	

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1

Практичне заняття № 1

Журналістика як різновид соціальних комунікацій

Теоретичні питання

1. Соціальні комунікації як наукова і практична галузь знань
2. Основні функціональні обов'язки працівників сфери соціальних комунікацій
3. Журналістика як вид творчої діяльності. Портрет професії журналіста.
4. Загальні поняття про журналістику. Визначення журналістики.

Практичні завдання

1. Охарактеризувати точки перетину соціальних комунікацій з іншими галузями знань:

- психологією
- етнологією
- лінгвістикою
- соціологією
- політологією
- комп'ютерними науками

2. Охарактеризувати основні функціональні обов'язки працівників сфери соціальних комунікацій за окремими посадами (підготувати розповідь про 2 професії, розділіть так, щоб не повторювалися професії):

1. Журналіст, кореспондент
2. Головний редактор
3. Редактор
4. Коректор
5. Художній редактор, технічний редактор

6. Менеджер із реклами
7. Прес-секретар
8. Event-менеджер
9. Менеджер зі зв'язків з громадськістю
10. Копірайтер
11. Спічрайтер
12. Політтехнолог
13. SMM-спеціаліст
14. Account-менеджер
15. SEO-спеціаліст

Література

1. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник . 5-те вид., перероб. та доп. К. : Центр учбової літератури, 2011. Розділ 1-2.

Практичне заняття № 2-3

Загальні поняття про журналістику

План

1. Журналістика як соціальний інститут
2. Журналістика як історія сучасності
3. Журналістика як бізнес
4. Журналістика як комунікація
5. Журналістика як творчість
6. Журналістика як наука (журналістикознавство) та її найважливіші складові: теорія та історія журналістики.
7. Медіакритика

Практичні завдання

1. Проаналізувати структуру і змістове наповнення інтернет-порталів

<https://detector.media/>. <https://www.pravda.com.ua/> <https://nv.ua/ukr>

Охарактеризувати:

редакційну політику;

рубрики;

проекти;

як представлена редакція у соціальних мережах

Література

1. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник . 5-те вид., перероб. та доп. К. : Центр учбової літератури, 2011. Розділ 2.

Практичне заняття № 4

Журналіст як суб'єкт масово-комунікативної діяльності

План

1. Позитивні й негативні аспекти професії журналіста.
2. Особисті якості журналіста і їх вплив на журналістський текст.
3. Критерії професіоналізму в журналістиці.

Практичні завдання

1. Написати есе на одну із тем:

Чи справді сучасний журналіст повинен бути менеджером?

Що привело мене у сферу соціальних комунікацій?

Що потрібно саме Вам для реалізації себе у журналістській кар'єрі?

2. Знайти журналістський матеріал, за змістом якого можна здогадатися про особисті якості журналіста-автора: вік, тип темпераменту, гендерні особливості, життєві принципи тощо

Література

1. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник . 5-те вид., перероб. та доп. К. : Центр учбової літератури, 2011. Розділ 1.
2. Владимиров В. М. Вступ до спеціальності «Журналістика»: Навч. посіб. К. : МАУП. С. 86-100.

Практичне заняття № 5

Журналістська інформація

План

Теоретичні питання

1. Характерні особливості журналістського твору: актуальність, оперативність, інформаційна насиченість, документальна точність, соціальна гострота, практична спрямованість, постійна повторюваність тем тощо.

2. Головні потоки журналістської інформації: офіційні документи, подієва інформація, власне публіцистика, науково-просвітницька інформація, естетично-розважальна. ділова, довідкова інформація, реклама.

Практичні завдання:

1. Переглянути одне інтернет-видання, охарактеризувати її головні тематичні потоки журналістської інформації (навести конкретні приклади назв рубрик, які публікації у них розміщено, зміст інформації, поданої в них)

Можете обрати одне із цих видань:

1. <https://bykvu.com/ua/>
2. <https://www.pravda.com.ua/>
3. <https://tyzhden.ua/>
4. <https://nv.ua/ukr>
5. <https://www.the-village.com.ua/>
6. <https://ain.ua/>
7. <https://platfor.ma/>

8. <https://theukrainians.org/>
9. <https://vctr.media/>
10. <https://chytomo.com/>

Література

1. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид., перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – Розділ 5.
2. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : навчальний посібник / В. Й. Здоровега. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : ПАІС, 2004. – Тема 1.

Практичне заняття № 6

Функції журналістики

План

Теоретичні питання

1. Тлумачення проблеми функцій у сучасній теорії журналістики.
2. Загальні функції журналістики: інформаційна функція, функція формування громадської думки.
3. Спеціальні функції журналістики: організаційна, функція «сторожового собаки» (соціальної критики), ідеологічна, культурна, розважальна, рекламна.

Практичні завдання

1. Тезово законспектувати у зошиті відповіді на такі питання:
 - а. Чим розрізняються загальні і спеціальні функції, на думку І. Л. Михайлина?
 - б. Коротко викладіть суть кожної функції з позиції І. Л. Михайлина.

- .
2. Дослідити реалізацію загальних і спеціальних функцій журналістики на інтернет-ресурсах (знайти 3-4 публікації на запропонованих сайтах, дати на них посилання, назвати, які загальні та спеціальні функції реалізують).

Кожному потрібно попрацювати з 2-3 ресурсами із запропонованого переліку:

1. <https://bykvu.com/ua/>
2. <https://nv.ua/ukr>
3. <https://www.the-village.com.ua/>
4. <https://ain.ua/>
5. <https://platfor.ma/>
6. <https://theukrainians.org/>
7. <https://vctr.media/>
8. <https://nachasi.com/>
9. <https://chytomo.com/>
10. <https://shotam.info/>
11. <https://kunsht.com.ua/>
12. <https://ukrainer.net/>
13. <https://coma.in.ua/>
14. <https://studway.com.ua/>
15. <https://slukh.media/>
16. <https://comma.com.ua/>
17. <https://vertigo.com.ua/>
18. <http://pryvit.media/>

Література

1. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підруч. 5-те вид., перероб. та доп. К. : Центр учбової літератури, 2011. Розділ 9.

Практичне заняття № 7

Феномен цікавого у журналістиці

План

Теоретичні питання

1. Цікавість як психологічний феномен
2. Цікаве у житті й у літературі
3. Специфічні прояви цікавості у журналістиці
4. Як співвідноситься цікаве і важливе у журналістиці
5. Цікавість факту і цікавість думки
6. Цікавість і сенсаційність
7. Від цікавості факту і думки до цікавої особистості

Практичні завдання

Тезово (коротко) законспектувати у зошиті матеріал підручника за планом практичного заняття

Література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : навчальний посібник / В. Й. Здоровега. – 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ПАІС, 2004. Тема 3.

Практичне заняття № 8-9

Задум, тема, концепція, ідея твору

Теоретичні питання

1. Головні етапи роботи над журналістським твором: виникнення задуму, процес збору й осмислення матеріалу, написання твору, остаточне опрацювання тексту. Значення «дозастольного» періоду творчості.
2. Журналістський задум і шляхи його зародження. Джерела тем і задумів.
3. Від задуму до теми твору. Факт і тема. Визначення теми.
4. Визрівання концепції і процес збору матеріалу. Подолання суперечності між первинною концепцією й об'єктивною реальністю.

Дайте відповіді на теоретичні питання (усно):

Назвіть умовні етапи процесу створення публіцистичного твору

Що може бути джерелами виникнення публіцистичного задуму?

Чи має право журналіст відмовитися від виконання редакційного завдання?

Якщо так, за яких умов? Якщо ні, аргументуйте.

У чому різниця між задумом, темою, концепцією, ідеєю твору?

У чому полягає суперечність між первинною концепцією й об'єктивною реальністю

Практичні завдання

Уявіть, що ви журналіст інтернет-видання і вам дано редакційне завдання написати публікацію до рубрики. Сформулюйте тему вашого матеріалу **ДЛЯ КОЖНОГО ВИДАННЯ**, назвіть джерела інформації (якщо матеріали мережі інтернет, то дайте посилання), доберіть факти, які ви використаєте у своїй роботі, аргументуйте вибір жанру (заметка, інтерв'ю, репортаж тощо):

- 1) видання <https://tyzhden.ua/> – рубрика «Культура»
<https://tyzhden.ua/Culture?page=1>
- 2) видання <https://www.the-village.com.ua/> – рубрика «Культура» –
підрубрика «Гід The Village» <https://www.the-village.com.ua/village/culture/culture-guide/>
- 3) видання <https://www.0512.com.ua/> – категорія новин «Культура»
<https://www.0512.com.ua/news/cat/2>

Тексти публікацій писати НЕ ТРЕБА!

Література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Тема 5. С. 64-73.

Практичне заняття № 10

Методи збирання зовнішньої інформації

Теоретичні питання

1. Методи збирання зовнішньої (фактичної) інформації:

- а. спостереження,
- б. вивчення документів і джерел,
- в. інтерв'ю.

Практичні завдання (письмово):

1. На прикладі журналістського розслідування «Я-бот» (<https://www.youtube.com/watch?v=s5O-j0gXtno>) проаналізувати і описати:

- методи збирання зовнішньої (фактичної) інформації, які використали журналісти.
- вказати тип / типи спостереження,
- які документи і джерела було вивчено,
- з ким було взято інтерв'ю і з якою метою.

Література

Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. Розділ 14.

Бель Б., Бурмагін О., Патора Т., Хоменок О. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. С. 89-105. <https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf>

Презентація - <http://campusradio.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D0%B7%D0%B1%D0%BE%D1%80%D1%83-%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>

<https://video.detector.media/lessons/urok-6-zhurnalistski-rozsliduvannya-osnovy-i20>

Для журналістських розслідувань:

<https://gijn.org/2021/02/09/sovetyi-po-izvlecheniyu-informatsii-iz-sotssetey-ot-henka-van-essa/?fbclid=IwAR048UBIcc7aee2FOT3yvkuANDD4BNmglxeK3m6KX3nD5aUB7IbKHaQBXAc>

https://gijn.org/2021/03/15/henk-van-ess-o-vizualnom-myishlenii-v-onlayn-rassledovaniyah/?fbclid=IwAR2ztbCjKSiUzGNYMbSgYWXq09X9mJ6IRIv90HWz_YfIgFoyUPliQMoz8uw

Практичне заняття № 11

Дієвість і ефективність журналістських текстів

Теоретичні питання

1. Соціально значима інформація. Визначення, якості, групи
2. Дієвість як конкретна участь журналістики у розв'язанні соціальних завдань органами влади
3. Ефективність як міра задоволення потреб аудиторії в масовій інформації
4. Чинники впливовості журналістських матеріалів
5. Шляхи дослідження власної ефективності журналіста

Практичне завдання (письмово):

На прикладі матеріалів інтернет-видань знайти публікації, що ілюструють дієвість журналістської діяльності на таких рівнях:

- світовому;
- в одній із країн світу (крім РФ);
- всеукраїнському;

- місцевому.

Аргументувати свій вибір.

Література

1. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Розділ 11.
2. Владимиров В. М. Вступ до спеціальності «Журналістика». С. 22-26.

Практичне заняття № 12

Виготовлення внутрішньої інформації

Теоретичні питання

1. Публіцистика як серцевина, стрижень журналістики.
2. Об'єкт і предмет публіцистики.
3. Виявлення проблемної ситуації в публіцистиці.
4. Вимисел у публіцистиці.
5. Головні елементи структури публіцистичного твору: оповідач, публіцистична ідея, публіцистичний конфлікт

Практичні завдання

1. У публікації розмежувати «зовнішню» (фактичну) і «внутрішню» (ту, що створює сам журналіст) інформацію.

(порада – скопіювати текст і одним кольором виділити фактичну інформацію, іншим кольором – судження автора)

<https://www.unian.ua/politics/tri-zradi-do-richnici-revolyuciji-gidnosti-yak-ne-stati-zhertvoyu-gibridnoji-ataki-na-maydan-novini-ukrajina-11226701.html>

Зробити висновок про те, що саме у цьому тексті є публіцистичною ідеєю, інформації якого типу більше і чому. Чи відображено у публікації конфлікт? Якщо так, то який?

2. Знайти 2 приклади публікацій, у яких відображено конфлікт. Прокоментуйте свій вибір.

Література

1. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Розділ 15.
2. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Тема 8.

Практичне заняття № 13-15

Українська журналістика в особах

Підготуйте презентацію-розповідь про ДВОХ журналістів/ок (один зі *списку* + один з *проєкту «30 до 30»*).

Під час підготовки до виступу зверніть увагу НЕ на біографічні дані, а на те:

- чим цікава ця людина;
- чим він/ вона займається в журналістиці;
- чим оригінальні її ЖУРНАЛІСТСЬКІ проєкти;
- дуже КОРОТКО про те, чим він/вона займається, крім журналістики.

Останній слайд у презентації – джерела інформації.

Громадська журналістика

1. Павло Казарін
2. Андрій Куликов
3. Анна Бабінець
4. Севгіль Мусаєва
5. Вахтанг Кіпіані

Бізнес-журналістика

6. Ілля Кабачинський

7. Іван Верстюк

Репортаж

8. Світлана Ославська

9. Марічка Паплаускайте

Публіцистика

10. Катерина Бабкіна

11. Ірина Славінська

«Неформатні» проекти

12. Юрій Марченко

13. Роман Вінтонів

14. Богдан Логвиненко

15. Марк Лівін

16. Яніна Соколова

17. Ярослава Кравченко

Оберіть будь-кого із переможців цього проєкту:

https://theukrainians.org/spec/media30/?fbclid=IwAR2yC0R-ttVoF0p7gViuwuBNmyOwqYv_jclHj_fE_9YUSYWNVBirIbbwpAI

МОДУЛЬ 2

Практичне заняття № 1

Концепція і загальна модель періодичного видання

Теоретичні питання

1. Поняття «концепція» в сучасній журналістській термінології.
2. Структура концепції періодичного видання.
3. Етапи розробки концепції видання

Практичне завдання

Проаналізувати одне регіональне періодичне видання на ваш вибір за планом:

1. Концепція видання (суть проєкту, його мета і завдання, особливості, цільова аудиторія (соціально-демографічні ознаки читачів, економічний стан родин, захоплення, стиль життя), власник або засновник)
2. Вид періодичного видання за тематикою, функціональним призначенням, читацькою адресою, періодичністю (див. ДСТУ 3017 : 2015).
3. Тематичні рубрики видання (постійні, непостійні), яким чином рубрики пов'язані із концепцією, видом видання, тематичними потоками.
4. Жанрова палітра видання (чи представлені інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні жанри, у якому співвідношенні, поясніть, чому саме така пропорція).
5. Художнє оформлення видання (шрифти, інтервали, засоби зорового розчленування тексту).
6. Ілюстрації (зв'язок із концепцією видання).
7. Представленість у соцмережах та на інших ресурсах

Регіональні видання для аналізу

1. <https://news.pn/ru/>
2. <https://niksport.com.ua/>
3. <https://niklife.com.ua/>
4. <https://nikvesti.com/>
5. <https://novosti-n.org/>
6. <https://thegard.city/>

7. <https://mycity.mk.ua/>
8. <https://svidok.info/uk>
9. <http://izvestia.nikolaev.ua/>
10. <https://korabelov.info/>
11. <https://shipovnik.ua/>
12. <https://inshe.tv/>
13. <https://podrobnosti.mk.ua/>
14. <https://www.mk.mk.ua/>
15. <https://www.0512.com.ua/>
16. <https://nikcenter.org/>
17. <https://vn.mk.ua/>
18. <http://www.up.mk.ua/>
19. <https://rp.mk.ua/>

Література

ДСТУ 3017 : 2015 Видання. Основні види. Терміни та визначення понять.

URL: http://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf

Захарченко А.П. Інтернет-медіа: інтерактивний навчальний посібник для курсу «Підтримка сайту» для студентів відділення «Видавнича справа та редагування». Тернопіль, «Крок». 2014. Розділ 1. С. 7-16.

Корисні посилання

<https://www.imena.ua/blog/smyc-talks/>

<https://vybory.detector.media/2020/09/18/svoji-ta-chuzhi-yak-mykolajivski-media-rozpochaly-vyborchu-kampaniyu/>

Кілька прикладів студентських проектів є тут – <https://www.artmedia.net.ua/>

<http://kafedra-press.kiev.ua/studentsk-gazeti-ta-zhurnali.html>

Практичне заняття № 2-3

Специфіка роботи головного редактора, випускового редактора, журналіста у місцевому онлайн-медіа

Теоретичні питання

1. Специфіка роботи журналіста онлайн-медіа
2. Завдання випускового редактора
3. Обов'язки головного редактора сайту

Література

Захарченко А.П. Інтернет-медіа: інтерактивний навчальний посібник для курсу «Підтримка сайту». Тернопіль, «Крок». 2014. С. 158-190.

Корисні посилання

<https://www.facebook.com/agency.abo>

<https://agency-abo.medium.com/>

<https://evacuation.city/>

<https://abo.media/>

Практичне заняття № 4

Реклама мережевих видань

Теоретичні питання

1. Види реклами на новинному сайті
2. Портрет аудиторії, сформований на основі сервісів статистики

Практичні завдання

Виконайте письмове завдання:

1. За допомогою ресурсу <https://www.similarweb.com/ru/top-websites/> визначте 5 найбільш популярних сайтів в Україні в категорії «Новини»
2. Порівняйте динаміку відвідуваності на кожному з цих сайтів за 3 останні місяці. Поясніть зміни.
3. Тепер попрацюйте **на кожному із цих популярних сайтів**. Дайте відповідь на такі питання:
 - a. хто є аудиторією сайту (за віком, за статтю, за статусом);
 - b. скільки переглядів сторінок за місяць / тиждень;
 - c. скільки унікальних користувачів на місяць / тиждень;
 - d. які види реклами можна замовити на сайті. Якщо є, зазначте ціни.

Література

Захарченко А.П. Інтернет-медіа: інтерактивний навчальний посібник для курсу «Підтримка сайту» для студентів відділення «Видавнича справа та редагування». Тернопіль, «Крок». 2014. Розділ 6, розділ 20.

Практичне заняття № 5

Практичні навички, необхідні для роботи в інтернет-виданнях

Теоретичні питання

1. Клікабельні заголовки
2. Візуальний контент на сайті

Практичні завдання

1. На основі правил формування заголовків у мережі, названих А. Захарченком, дібрати по 5 заголовків кожного типу з інтернет-видань кожної групи (не забудьте вказувати джерело). Порівняйте політику формування заголовків у 2 групах видань і зробіть висновок щодо

клікабельності заголовків. Зазначте, які прийоми створення інтриги ви помітили?

Група 1 («Білий список» – видання з найвищим рівнем дотримання професійних стандартів станом на лютий 2021 р.; за інформацією ІМІ; https://imi.org.ua/news/bilyj-spysok-visim-media-shho-staly-najyakisnishymy-i37769)	Група 2 («Жовта преса»)
Громадське	Факти і коментарії
Ліга	Знай
Українська правда	Politeka
Укрінформ	
Радіо Свобода	
Дзеркало тижня	
Букви	
Суспільне	

- Перевірючи зображення за допомогою сервісів images.google.com або <https://tineye.com/> та под., на будь-яких із вищезазначених ресурсів знайти 2 ексклюзивні фотографії, (тобто зроблені спеціально до опублікованого матеріалу) і 2 фотографії, скопійовані з відкритих джерел. Не забудьте додати посилання на перевірку. (поради що користування сервісами розміщено тут <http://mediadriver.online/foto/trohi-photoshop-yak-pereviriti-foto-na-manipulyativnist/>)

Література

Захарченко А.П. Інтернет-медіа: інтерактивний навчальний посібник для курсу «Підтримка сайту» для студентів відділення «Видавнича справа та редагування». Тернопіль, «Крок». 2014. Розділ 9, розділ 10. С. 84-93.

Практичне заняття № 6

Практичні навички, необхідні для роботи в інтернет-виданнях. SEO-оптимізація новинного ресурсу

Теоретичні питання

1. Пошукова оптимізація новинного ресурсу (внутрішня і зовнішня)
2. Представлення новинного ресурсу у пошукових мережах

Практичні завдання (виконати письмово і відправити до Гугл-класу)

3. Чому важливо працювати над оптимізацією новинного ресурсу?
4. Що таке зовнішня оптимізація новинного сайту, як її проводять?
5. Що таке внутрішня оптимізація сайту, на що варто звернути увагу під час розробки сайту?
6. Наведіть приклади 2 публікації, які можуть стати взірцем втілення правил внутрішньої оптимізації сайту. Аргументуйте свою думку. Публікації пошукайте в онлайн-виданнях першої і другої групи.
7. Що погіршує пошуковий рейтинг сайту?

Група 1 («Якісна журналістика»)	Група 2 («Жовта преса»)
МС.Today (приклад поєднання «якісної» журналістики і комерційного підходу)	Факти і коментарії
Громадське	Знай
Ліга	Politeka

Українська правда	gordonua.com
https://nv.ua/ukr	segodnya.ua
Радіо Свобода	
Дзеркало тижня	
Букви	
Суспільне	

Література

Захарченко А.П. Інтернет-медіа: інтерактивний навчальний посібник. Тернопіль, «Крок». 2014. Розділ 12. С. 104-114.

<https://brainlab.com.ua/uk/blog-uk/yak-stvoryty-novynnyj-sajt>

Практичне заняття № 7

Практичні навички, необхідні для роботи в інтернет-виданнях. SMM-прийоми просування новинного сайту

Теоретичні питання

1. Актуальні SMM-прийоми просування новинного сайту
2. Коментарі: за і проти

Практичні завдання

1. Випишіть з підручника (розділ 13) кілька актуальних на сьогодні SMM-прийомів для новинного сайту. Аргументуйте свій вибір.
2. Проаналізуйте, які представлено в усіх соцмережах та месенджерах 2 онлайн-видання (оберіть одне всеукраїнське і одне регіональне).

Прослідкуйте:

- а. у яких соцмережах, каналах ТГ та ін. представлено;
- б. який контент поширюється;

- с. яка періодичність публікацій на добу зараз. Якщо є можливість, порівняйте з довоєнною періодичністю;
 - д. яким способом намагаються привернути увагу користувачів соцмереж;
 - е. які SMM-прийоми використано.
3. Наведіть приклад онлайн-медіа, у якому відкрито коментарі. Як на цьому ресурсі заохочують читачів коментувати матеріали?
4. Прочитайте розділ 15 підручника (поради до ведення інтернет-дискусій). Що з порад Отара Довженка є для вас актуальним?

Література

Захарченко А.П. Інтернет-медіа: інтерактивний навчальний посібник. Тернопіль, «Крок». 2014. Розділ 13-15. С. 115-140

Практичне заняття № 8-9

Стандарти й етика журналістики в умовах війни

Теоретичні питання

3. Особливості застосування стандарту оперативності
- а. Події, про які стає відомо з запізненням
 - б. Прямі репортажі з зони бойових дій і з окупованих територій
4. Особливості застосування стандартів точності й достовірності (прочитайте «Про що не можна повідомляти українським журналістам в умовах війни» <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22> Модуль 7, 10)
- а. Події в недоступних для редакції місцях
 - б. Інформація офіційних структур
 - с. Достовірність чужих картинок із зони конфлікту
 - д. Інформація про загиблих, поранених, зниклих безвісти, заручників

- e. Використання відео архіву
 - f. Анонімність учасників та очевидців подій у зоні конфлікту
5. Особливості застосування стандарту повноти подачі інформації
 6. Особливості застосування стандарту збалансованості подачі інформації (прочитайте правила BBC стосовно того, чи варто надавати слово терористам <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22> Модуль 5)
 7. Особливості застосування стандарту відокремлення фактів від думок
 8. Особливості застосування деяких етичних принципів подачі інформації
 - a. Обов'язковість оприлюднення суспільно значущих новин
 - b. Неупередженість до обвинувачених
 - c. Оприлюднення імен жертв
 - d. Захист джерел інформації

Практичне завдання

Доберіть приклади, які презентують дотримання або порушення стандартів журналістики в умовах війни. Підготуйтеся їх показати на парі

Тема презентації «Стандарти й етика журналістики в умовах війни»

План презентації (теорію писати не треба, пошукайте приклади)

1. Особливості застосування стандарту оперативності
2. Особливості застосування стандартів точності й достовірності
3. Особливості застосування стандарту повноти подачі інформації
4. Особливості застосування стандарту збалансованості подачі інформації
5. Особливості застосування стандарту відокремлення фактів від думок
6. Особливості застосування деяких етичних принципів подачі інформації

Література

1. Куляс І. Стандарти й етика журналістики в умовах неоголошеної війни.
URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/11691/2014-10-30-standarty-y-etyka-zhurnalistyky-v-umovakh-neogoloshenoj-viyny/>

Практичне заняття № 10-11

Інформаційний підхід у журналістиці

Теоретичні питання

1. Класична система журналістських жанрів
2. Замітка – основний інформаційний жанр
3. «Лід» як один із важливих структурних елементів замітки
4. Інформаційне і аналітичне інтерв'ю: різниця у концепції

Практичні завдання

1. Прочитайте теми 1-3 з підручника Назаренка Г. І. «Інформаційні жанри».

Знайдіть відповіді на такі питання (повторення, УСНО!!):

1. Чим зумовлений традиційний поділ жанрової системи журналістики на три групи?
2. Чому поділ журналістських творів на жанри і жанрові групи, а також внутрішньожанрові види є умовним?
3. Що таке інформаційний привід?
4. Як зробити матеріал цікавим, використовуючи шість правил наближення інтересів.
5. Що таке лід? Назвіть рекомендації щодо написання лідів.
6. Які види лідів ви знаєте?
7. Як ви зрозуміли, що таке «м'які» і «жорсткі» новини?
8. Назвіть різновиди заміток за формою

2. Прочитайте матеріали щодо підготовки до інтерв'ю:

<https://cutt.ly/OxuWikm>

<https://jcenter.com.ua/news/yak-provesti-vdale-intervyu-i-ne-prograti-spivrozmovniku>

3. Доберіть 5 прикладів «лідів» різних типів

Зразок оформлення:

Оповідальний лід, або «лід-переказ» («м'які» новини)

«Всесвітній звіт щастя 2021»: за рік пандемії Україна піднялася у рейтингу, але досі відстає від сусідніх країн

Між Алжиром і Іраном. Україна посіла 110-те місце в рейтингу щасливості країн – «Всесвітній звіт щастя 2021» ([World Happiness Report 2021](#)). Дослідники з'ясовували як рік пандемії коронавірусу вплинув на добробут людей у 149-ох країнах світу.

<https://www.radiosvoboda.org/a/ukraina-reytyng-shchastya-2021/31159705.html>

4. Підготуйте повідомлення-анонси для трьох публікацій до офіційного каналу НВ в Телеграм або до Instagram. У тексті анонсу має бути заголовок, лід, гіперпосилання на статтю, ілюстрація:

1. <https://biz.nv.ua/ukr/consmarket/hto-kupuye-i-skilki-koshtuyut-kvartiri-u-kiyevi-lvovi-ta-ivano-frankivsku-50240841.html>
2. <https://nv.ua/ukr/art/avatar-2-treyler-divitis-onlayn-data-prem-yeri-50240873.html>
3. <https://nv.ua/ukr/world/countries/bayden-pidpisav-lend-liz-dlya-ukrajini-reakciya-inozemnih-zmi-lend-liz-pidpisano-50240824.html>

Практичне заняття № 12-13

Аналітичний підхід у журналістиці

Теоретичні питання

1. Аргументація в журналістиці (Здоровега. Т. 10)

а. Логіка і психологія доказу та переконування - складний процес духовного спілкування.

б. Доказ і аргументація. Структура доказу: теза, аргумент, демонстрація.

в. Вимоги до тези, аргументу і демонстрації.

г. Своєрідність аргументу. Найпоширеніші групи аргументів у публіцистиці.

д. Роль емоцій у процесі аргументації.

Практичні завдання:

1. Подивіться випуск <https://www.youtube.com/watch?v=L9097yRy7Pw> Дайте відповіді на такі питання (обов'язково перед цим прочитайте тему 10 з підручника Здоровеги):

- Чи можна вважати, що використано аналітичний підхід при створенні тексту? Доведіть свою думку.
- Що є тезою, яку доводить автор?
- Які типи аргументів використав автор? Наведіть приклади до кожної групи.
- Чи використана емоційна аргументація? Доведіть.

Література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : навчальний посібник. Тема 10.
2. <https://medialab.online/news/analytics/>

Практичне заняття № 14-15

Художньо-публіцистичні жанри

Теоретичні питання

1. Публіцистика як вид творчості й один з потоків журналістської інформації.

(Здоровега, Т. 15)

- а. Своєрідність функцій, предмета, змісту і форми публіцистики
- б. Поняття про публіцистичний метод.

2. Образність як особливість журналістського тексту (Здоровега, Т. 15).

- а. Відмінність між описом та образом.
- б. Різновиди публіцистичного образу: словесний образ, деталь, образ-картина, образ-персонаж.
- в. Характерні особливості змалювання персонажів у публіцистиці.

3. Жанрові модифікації й методика роботи

- а. Нарис та його різновиди.
- б. Есе й інші форми.
- в. Політичний портрет.
- г. Фейлетон і памфлет - провідні жанри сатири та гумору.
- д. Інші форми комічного трактування фактів і явищ у журналістиці.

4. Сучасні трансформації художньо-публіцистичних жанрів

(<https://medialab.online/news/kolonky/>)

- а. Блог.
- б. Авторська колонка (колумністика).
- в. Дописи у соціальних мережах (звернути увагу на явище тролінгу)

Практичні завдання:

1. На прикладі матеріалів інтернет-видань знайти 3 публікації художньо-публіцистичних жанрів (різних видів), визначити жанрові особливості;

Література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : навчальний посібник / В. Й. Здоровега. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ПАІС, 2004.

2. <https://medialab.online/news/kolonky/>

МОДУЛЬ 3

Практичне заняття № 1-2

Радіожурналістика – основні засади функціонування

План:

1. Історія становлення журналістського жанру у світі та в Україні.
2. Роль радіожурналістики в духовному, політичному, економічному, культурному та естетичному житті суспільства.
3. Форми журналістської діяльності: загальний огляд. Система ЗМІ.
4. Інформація та специфіка її подачі в журналістиці.

Завдання:

1. Визначте та обґрунтуйте основні тенденції розвитку журналістики в Україні.
2. Спробуйте виокремити позитивні та негативні риси сучасної української радіожурналістики. Проілюструйте Ваші припущення прикладами (фактами).

Практичне заняття № 3-4

Специфіка радіо як засобу масової комунікації

План

1. Особливості радіокомунікації.
2. Специфіка і виражальні засоби радіомовлення.
3. Типи слухання радіо: пошукове, зосереджене, вибіркове, фонове.
4. Історія радіо жанру в Україні.

Завдання:

1. У вигляді схеми, таблиці тощо проілюструйте найхарактерніші особливості функціонування радіомовлення.
2. Законспектувати статтю Віктора Набруско «Українське радіомовлення в електронному просторі України: штрихи до трансформації суспільних відносин».
3. Опишіть «інформаційний вибух» в історії радіо? Чому він співпав із творчим застоєм у сімдесяті?

Практичне заняття № 5-6

Структура сучасного українського радіомовлення. Функції радіомовлення.

План:

1. Поліфункціональність радіо. Структура радіомовлення в Україні (радіомовлення за формою власності, громадське радіомовлення, Інтернетрадіо).
2. Класифікація функцій радіомовлення.
3. Система інформаційних функцій радіомовлення:
 - а. власне інформаційна,
 - б. рекламна.
4. Функції забезпечення соціального управління суспільством:
 - а. інтегративна,
 - б. функція вираження і формування громадської думки,
 - в. комунікаційна,
 - г. виховна,
 - е. організаторська.
5. Способи і форми їх реалізації, трансформація в системі сучасного радіомовлення.
 - Культурно-просвітницькі функції:
 - а. естетична,
 - б. просвітницька,
 - в. розважальна,
 - г. рекреативна.

- Вплив функцій на побудову мережі мовлення, форматування структури і змісту програм радіомовлення.
- Функції радіомовлення та законодавство у сфері ЗМІ.

Завдання:

Проілюструвати реалізацію кожної функції радіо прикладами конкретних радіопрограм (5 різних передач).

Виписати із Закону України "Про телебачення і радіомовлення" статті, що регламентують виконання аналізованих функцій радіо

Практичне заняття № 7-8

Жанри та форми радіожурналістики

План:

1. Жанр як певний тип журналістського твору.
2. Диференціація понять "жанр" і "форма".
3. Різновиди жанрів (інформаційні та аналітичні).
4. Інформаційні радіожанри. Радіоповідомлення.
5. Радіозвіт. Радіо-інтерв'ю.
6. Радіорепортаж. Радіовиступ.
7. Радіоогляд преси.
8. Аналітичні жанри. Загальна характеристика.
9. Радіокореспонденція.
10. Радіокоментар.
11. Радіобесіда.
12. Радіоогляд.

Практичне заняття № 9-10

Методи і прийоми роботи радіожурналіста.

План.

1. Що таке формат радіостанції. Типи форматів. Типи мовлення.
2. Основні розмовні формати.

3. Комунальні формати.
4. Основні музичні формати.
5. Спеціалізовані музичні формати.
6. Програмування на радіо, його відповідність типу і формату мовлення.
7. Клок радіостанції. Прослуховування. Аналіз клоку радіостанції, яку я слухаю.

Заняття № 11-12

Тема. Виразальні засоби радіожурналістики.

План.

1. Звуковий образ – характерна особливість радіомовлення.
2. Способи творення звукового образу. Слово, музика і шум.
3. Радіостанція, яку я слухаю та її «звуковий одяг».
4. Звуковий одяг радіо (прослуховування радіостанцій, запис, аналіз).

Заняття № 13-14

Тема. Жанри радіожурналістики

План.

1. Інформаційні жанри радіомовлення, їх специфіка.
2. Інформаційне повідомлення на радіо.
3. Огляд преси на радіо.
4. Інформаційне радіоінтерв'ю.
5. Інформаційний радіорепортаж.
6. Аналітичні та документально-художні жанри радіожурналістики.
7. Спів. Аналіз співів ведучих радіостанцій. Створення співів.
8. Презентація підготовлених співів.

Заняття 15

Тема. Підсумкове заняття

План.

МОДУЛЬ 4

Практичне заняття 1

Базові поняття інформаційної тележурналістики

Теоретичні питання

1. Принципи роботи з фактами в інформаційній тележурналістиці.
2. Природа та джерела фактів.
3. Відмінності фактів від коментарів та оціночних суджень.
4. Інформаційний привід. Типологія приводів на ТБ.
5. Поняття «актуальна подія». Псевдоподія.
6. Інформаційний образ події.
7. Тема та її розкриття в інформаційній тележурналістиці.

Практичне завдання

- 1) визначити актуальні події сьогодення;
- 2) зібрати факти про певну актуальну подію та визначити їх джерела;
- 3) зібрати інформацію на задану тему різними способами (телефоном, у бесідах з очевидцями, експертами, в Інтернеті) та описати алгоритм збирання інформації;
- 4) визначити інформаційні приводи у низці запропонованих викладачем інформаційних повідомлень;
- 5) визначити цільову аудиторію запропонованих інформаційних повідомлень.

Самостійна робота:

- 1) зробити домашні заготовки до практичного заняття;
- 2) щоденно переглядати 1-2 випуски новин;
- 3) поглибити знання з теми за допомогою рекомендованої літератури.

Практичне заняття 2

Природа та функції телевізійної інформації

Теоретичні питання

1. Роль інформації на сучасному телеекрані.
2. Ознаки телеінформації.
3. Функції телеінформації.
4. Природа інформаційного журналістського твору і тексту.
5. Ознаки інформаційного телевізійного тексту.
6. Соціальна місія інформаційного телебачення в Україні та світі.

Практичне заняття 3-4

Джерельна база інформаційної тележурналістики

Теоретичні питання

1. Робота з ньюзмейкерами в інформаційній тележурналістиці.
2. Учасники та очевидці подій.
3. Поняття «першоджерело».
4. Доступ тележурналістів до інформації.
5. Обмеження прав тележурналіста на отримання й використання інформації.
6. Принципи роботи з «офіційними» та «неофіційними» джерелами.
7. Дозволені та заборонені методи збирання інформації тележурналістами.
8. Система органів державної влади як джерело офіційної інформації.
9. Специфіка взаємодії тележурналістів із прес-службами.
10. Акредитація.

Практичне завдання

- 1) окреслити актуальні події поточного тижня;
- 2) визначити ньюзмейкерів, дійових осіб, учасників запропонованої події;
- 3) знайти / визначити компетентного експерта для коментаря на задану тему;
- 4) зібрати факти про певну актуальну подію та визначити джерела цих фактів;
- 5) визначити коло державних установ та організацій, які є потенційними інформаторами журналіста-новинкаря у запропонованій тематиці (офіційні заходи в регіоні, сесія обласної та міської ради, нещасні випадки на дорогах міста, посівна кампанія, захворюваність на грип, підвищення цін на харчі, несанкціоновані звалища на вулицях міста, безхатні тварини тощо);

6) опрацювати запропонований викладачем прес-реліз.

Самостійна робота

1) відвідати реальну подію (будь-який захід, прес-конференцію тощо), визначити головні й другорядні факти, інформаційні приводи, теми для потенційних репортажів у теленовинах подієвого та тематичного типу – письмово;

2) розпочати створення власного списку контактів (завести спеціальний репортерський блокнот для відповідних нотаток);

3) підготуватися до практичного заняття;

4) переглянути 7-8 випусків новин на різних телеканалах протягом тижня.

Практичне заняття 5-6

Програма новин як типова форма телеінформації

Теоретичні питання

1. Теленовини як комунікативна подія.
2. Сконструйована реальність та інтерпретація дійсності в теленовинах.
3. Жанрова парадигма теленовин.
4. Відеозамітка та усне повідомлення в теленовинах.
5. Інтерв'ю в теленовинах.
6. Поєднання тексту та відеоряду в інформаційному повідомленні.
7. Репортаж у теленовинах та його різновиди.
8. Драматургія телерепортажу.
9. Структурні елементи телерепортажу та їх взаємодія.
10. Маніпулятивні технології та НЛП в теленовинах.

Практичне завдання

1) ситуатійний тренінг: змодельовати «летючку» в редакції новин із плануванням випуску, визначенням кола актуальних подій доби (тижня), відбором із запропонованих студентами матеріалів тих, що увійдуть у випуск;

2) визначити жанрову парадигму національних та зарубіжних теленовин;

3) на задану актуальну тему (запропоновані обставини реальної події) створити стисле інформаційне повідомлення, визначити для нього відеоряд;

4) на актуальну тему (запропоновані обставини реальної актуальної події) змодельовати подієвий репортаж, обов'язково включити до тексту синхрони та стенд-ап, провести роботу над власними помилками. Важливо засвоєння принципів послідовного поєднання структурних елементів у репортажі, виправданого включення до тексту репортажу стенд-апів та синхронів;

5) змодельовати актуальне інтерв'ю з відомою особою – одним із ньюзмейкерів сьогодення (громадським діячем, політиком, видатним митцем тощо) для випуску новин;

6) рольовий тренінг: виступити з важливою заявою перед телеаудиторією в теленовинах (у ролі високопосадовця або видатного громадського діяча).

Самостійна робота

1) протягом тижня стежити за подіями в країні та повідомленнями про ці події в регіональних та національних теленовинах;

2) проаналізувати драматургію сучасних телерепортажів; визначити, які з них – подієві, а які – тематичні; звернути увагу на включення до матеріалів синхронів та журналістських стенд-апів;

3) здійснити порівняльний аналіз програм новин на українських та іноземних телеканалах (1+1, Інтер, ICTV, 5-й канал, СТБ та ОПТ, РТР (Росія), ВВС (Велика Британія), CNN (США), Euronews тощо) за критеріями: розташування повідомлень у випуску, жанри, спосіб подання інформації, стилістика, роль ведучого, хронометраж, персоніфікація повідомлень. Створити письмовий звіт;

4) підготуватися до практичного заняття: відібрати найважливіші факти та події для планування випуску новин під час тренінгу, визначити тему для актуального інтерв'ю, написати текст виступу;

5) систематизувати знання з теми за допомогою рекомендованих джерел.

Практичне заняття 7-8

Організація інформаційного телевиробництва

Теоретичні питання

1. Статус служби новин на телеканалі. Місце в сітці мовлення.
2. Політика новин. Рейтинги новин.
3. Державний та приватний сектор телеінформації.
4. Структура новинарної служби телеканалу.
5. Організація роботи конвергентного ньюзруму.
6. Відмінності між національними та регіональними теленовинами.
7. Джерела фінансування теленовин.
8. Творчі та технічні професії в теленовинах. Професії та амплуа.
9. Ведучі, репортери, редактори новин – взаємодія та розподіл обов'язків.
10. Умовна спеціалізація в теленовинах.

Самостійна робота

- 1) вивчити особливості роботи національних служб новин (за допомогою усіх доступних методів – телефонних інтерв'ю, листування електронною поштою – та джерел: Інтернет-публікацій, рекомендованої літератури тощо);
- 2) відвідати будь-яку новинарну агенцію міста, вивчити структуру редакції, особливості роботи ньюзруму, джерела фінансування новин. Написати звіт про виконану роботу;
- 3) дослідити випуски новин на різних телеканалах (національних та регіональних), проаналізувати імідж сучасних інформаційних телевізійних служб, їх відмінності від конкурентів, концепцію, ідеологічну чи політичну спрямованість, оригінальність підходів і концепцій – письмово;
- 4) здійснити порівняльний аналіз образів телеведучих у програмах новин на декількох регіональних та національних телеканалах – письмово;
- 5) вивчити шатний розклад обраної редакції новин, посади, обов'язки та спеціалізацію репортерів служби новин, надати письмовий звіт;
- 6) систематизувати знання з теми за допомогою рекомендованої літератури.

Практичне заняття 9-10

Технологія створення щоденної інформаційної програми

Теоретичні питання

1. Життєвий цикл новин.
2. Етапи роботи над випуском новин.
3. Особливості планування новин. Критерії відбору подій у випуск.
4. Структурні елементи випуску новин.
5. Технологія створення анонсів та підводок до телесюжетів.
6. Поняття «лід». Різновиди лідів.
7. Принципи організації та функціонування конвергентного ньюзруму.
8. Ознаки універсальності в роботі телерепортера.
9. Можливості сучасної знімальної та монтажною техніки.
10. Стилїстика сучасних теленовин. Іронія. Інфотейнмент.
11. Персоніфікація інформації в теленовинах.

Практичне завдання

1) рольовий тренінг: змодельовати «один день з життя ньюзруму» завершеного циклу – від планування випуску до імпровізованої видачі його в ефір. Основні етапи мають бути чітко опрацьовані: летючка, організація знімального процесу, відправлення знімальних груп на зйомку, уточнення інформації та збирання додаткових фактів, визначення редакцією жанру кожного матеріалу, написання та редагування журналістських текстів, створення анонсів та підводок, моделювання сценарію, видача програми в ефір (зйомка ефіру на студійну телекамеру);

2) паралельно забезпечити випуски новин для радіостанції, що входить до складу медіахолдингу, сформувати стрічку для Інтернет-сайту служби новин, для мобільних абонентів, підписаних на новини даної агенції, для інформаційних дисплеїв та моніторів у метрополітені, підготувати підбірку ексклюзивних новин регіону для передачі у національні (столичні) служби новин.

Самостійна робота

1) по можливості відвідати одну з місцевих служб новин та здійснити спостереження за процесом створення програми протягом усього робочого дня (від летючки до виходу в ефір програми). Особливу увагу приділити підготовчому етапу;

2) протягом тижня щоденно переглядати випуски новин на різних телеканалах (українських та іноземних), порівнюючи стилістику та способи подання інформації. Зробити нотатки;

3) підготуватися до практичного заняття: вивчити подієву картину життя міста та країни в цілому, попередньо відібрати найцікавіші факти, теми, події;

4) поглибити знання з теми за допомогою рекомендованої літератури.

Практичне заняття 11

Стандарти інформаційного мовлення

Теоретичні питання

1. Моделі інформаційного мовлення в Україні та світі (американська, британська, німецька, російська, українська).
2. Сутність стандарту оперативності.
3. Ознаки достовірності інформації.
4. Принципи посилення на джерела інформації в теленовинах.
5. Сутність стандарту точності подання інформації. Бекграунд.
6. Дотримання балансу думок у теленовинах.
7. Опитування та бліці: особливості їх використання в телеефірі.
8. Алгоритм виправлення помилок у телеефірі.
9. Стандарт відокремлення фактів від коментарів та оцінок журналіста.
10. Оціночні судження, канцеляризми, штампи, кліше.
11. Повнота та простота подачі інформації як професійні стандарти.
12. Сутність об'єктивності та відстороненості в теленовинах.
13. Професійні стандарти в редакційних кодексах сучасних служб новин.
14. Критерії оцінки професіоналізму та якості теленовин.

Практичне завдання

1) відзначити типові випадки порушень стандартів інформаційного мовлення в сучасних програмах новин (національних та регіональних), окремих телевізійних репортажах;

2) проаналізувати складені студентами «чорні списки» небажаної для теленовин лексики: оціночно забарвленої, канцеляризмів, штамів, кліше, перекрутів тощо;

3) робота над репортажами-перевертишами.

Самостійна робота

1) переглянути кілька випусків новин протягом тижня, виявити порушення стандартів інформаційного мовлення, виписати їх;

2) написати репортаж-перевертиш з основними порушеннями професійних стандартів;

3) скласти власний «чорний список» небажаної для теленовин лексики (оціночних суджень, канцеляризмів, штамів, перекрутів) та написати з використанням цієї лексики репортаж-перевертиш;

4) систематизувати знання з теми за допомогою рекомендованої літератури.

Практичне заняття 12

Етичні норми новинарної тележурналістики

Теоретичні питання

1. Поняття про журналістську етику та основи професійної моралі.
2. Співвідношення понять «етика», «мораль» і «моральність».
3. Взаємозв'язок етики та права в інформаційній тележурналістиці.
4. Етика роботи з джерелами інформації. Захист анонімних джерел.
5. Етика взаємин з героями матеріалів.
6. Захист інтересів неповнолітніх, жертв злочинів, нещасних випадків, катастроф, терористичних нападів та збройних конфліктів.
7. Принципи висвітлення приватного життя.
8. Принципи опублікування імен та прізвищ дійових осіб у теленовинах.
9. Етика висвітлення збройних конфліктів, сексуальних злочинів, суїциду.
10. Етика висвітлення кримінальних справ. Таємниця слідства.
Конфіденційність.
11. Етико-правові засади роботи тележурналіста в режимних установах.

12. Етика взаємин із колегами.

13. Морально-етичні норми у редакційних кодексах служб новин.

14. Оформлення професійних стосунків тележурналістів із роботодавцем.

Практичне завдання

1) проаналізувати випуски новин та окремі журналістські репортажі на дотримання етичних норм професії, визначити найпоширеніші порушення професійних стандартів та етики;

2) змодельовати репортаж-перевертиш з порушеннями професійної етики та виголосити текст перед аудиторією;

3) визначити можливі шляхи та способи уникнення цих порушень в журналістській практиці.

Самостійна робота:

1) протягом тижня переглядати теленовини, виявляти та письмово фіксувати усі можливі порушення морально-етичних норм новинарної тележурналістики;

2) ознайомитися з редакційними кодексами та «фірмовими стандартами» місцевих служб новин, визначити, чи відображені в них (та в якому обсязі / вигляді) морально-етичні норми журналістів-новинкарів, оцінити, наскільки ретельно редакція дотримується цього етичного кодексу в щоденній роботі;

Практичне заняття 13

Практика судових позовів до редакцій новин та репортерів

Теоретичні питання

1. Законодавство України про доступ журналістів до інформації.
2. Права та обов'язки журналістів під час висвітлення суспільно важливих подій. Право на використання фото-, відео- та аудіо апаратури.
3. Специфіка висвітлення судових процесів у теленовинах.
4. Українське та міжнародне законодавство про доступ тележурналістів до судових засідань і судових рішень.
5. Принцип презумпції невинуватості в контексті позовів до ЗМІ.
6. Особливості дифамаційних позовів до ЗМІ.

7. Судді проти ЗМІ: українська судова практика.
8. Практика тиску на редакції новин за допомогою судових позовів в Україні та світі.
9. Захист свободи масової інформації в Євросуді з прав людини.
10. Особливості процедури розгляду Європейським судом позовів до тележурналістів.
11. Використання Європейської конвенції про захист прав людини при розв'язанні конфліктів між ЗМІ та їх позивачами.
12. Роль теленовин у реалізації принципу гласності судочинства України.

Практичне заняття 14-15

Проблемні «зони» інформаційного мовлення

Теоретичні питання

Етико-правовий блок:

- Проблема реклами, «джинси», пропаганди в теленовинах.
 - Редакційна політика: редакційні угоди, внутрішні нормативні документи.
- Способи досягнення тележурналістами редакційної незалежності.
- Подолання внутрішньої (олігархічної/економічної) та зовнішньої (політичної) цензури.
 - Проблема доступу до інформації в Україні.
 - Недосконалість законів і нормативно-правових документів, що регулюють діяльність інформаційних служб телеканалів і телерепортерів.
 - Проблема державного регулювання інформаційного мовлення в Україні. Вад в політиці Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення та інших наглядових органів.

Професійно-іміджевий блок:

- Модель інформаційної служби на суспільному телебаченні: український та європейський досвід.
- Проблема професіоналізму, порушення професійних стандартів та морально-етичних норм у теленовинах.

- Дієвість та ефективність інформаційних журналістських матеріалів.
- Стилiстичне й лексичне новаторство інформаційних служб новин.
- Іронія, пафос, «стьоб», інфотейнмент в українських теленовинах.
- «Новини для барбосів» як феномен примітивізації подачі інформації.

Самостійна робота:

Підготуватися до семінару за двома обраними темами (з кожного блоку);

Орієнтовні теми курсових робіт

Індивідуальне завдання передбачає написання курсової роботи за орієнтовною тематикою:

1. Типологічна характеристика регіональних видань (ресурси – за вибором студента)
2. Створення та редагування інтерв'ю: практика сучасних ЗМІ (ресурси – за вибором студента)
3. Сучасна релігійна журналістика в Україні (ресурси – за вибором студента)
4. Проблематика регіональної періодики (ресурси – за вибором студента)
5. Спортивна преса України: особливості становлення та сучасне функціонування (ресурси – за вибором студента)
6. Особливості телевізійного інтерв'ю (ресурси – за вибором студента)
7. Українська молодіжна преса (ресурси – за вибором студента)
8. Жанр інтерв'ю на сторінках регіональних газет ...: порівняльно-типологічна площина та проблемно-тематична наповненість (ресурси – за вибором студента)
9. Висвітлення міжнародних конфліктів на сторінках журналу ...: поєднання змістової та візуальної складових (ресурси – за вибором студента)
10. Специфіка новинного наповнення сайту ... (ресурси – за вибором студента)
11. Специфіка заголовків у новинних онлайн ресурсах Миколаївщини (ресурси – за вибором студента)
12. Дезінформація у миколаївських ЗМІ: способи виявлення та нейтралізації (ресурси – за вибором студента)
13. Тема висвітлення збройних конфліктів на сторінках миколаївської періодики (ресурси – за вибором студента)
14. Висвітлення мас-медійних конфліктів у ЗМІ Миколаївщини (ресурси – за вибором студента)
15. Інтерактивний сторітелінг у вітчизняній медіапрактиці (за період...).
16. Журналістський експеримент у формуванні контенту українського телефіру (на прикладі телеканалів...)

- 17.Інтерв'ю у форматі лонгріду як новий спосіб втілення інформації в інтернет-журналістиці (на прикладі ресурсу «The Ukrainians»)
- 18.Прямоефірне мовлення як спосіб зацікавлення глядацької аудиторії (на прикладі.....) (ресурси – за вибором студента)
- 19.Розробка телевізійного проекту ...
- 20.Мова ворожнечі в миколаївських інтернет-ЗМІ (ресурси – за вибором студента).
- 21.Мовні засоби як інструмент впливу на цільову аудиторію інтернет-видань України (ресурс – за вибором студента).
- 22.Формально-змістові особливості подачі сенсації в сучасному журналістському тексті (на прикладі...)
- 23.Особливості подачі інформації військової тематики в українському телеефірі (на прикладі каналів ...).
- 24.Культурно-мистецька тематика в інтернет-просторі України: проблеми актуалізації змістового наповнення (ресурси – за вибором студента)
- 25.Специфіка висвітлення соціальної проблематики на прикладі українських телепередач...
- 26.Технології створення незалежних медіа Польщі та досвід для України
- 27.Пошук корисного тематичного балансу в інформаційному наповненні сайту (ресурси – за вибором студента)
- 28.Особливості створення ранкових ефірів (на прикладі Суспільне ТВ)
- 29.Жанровий контент літературно-художніх журналів України (ресурси – за вибором студента)
- 30.Концепт «небезпека» в сучасному мас-медійному дискурсі (ресурси – за вибором студента)
- 31.Газетні жанри та їх стильові особливості (ресурси – за вибором студента)
- 32.Екологічна проблематика у миколаївських друкованих та онлайн ЗМІ (ресурси – за вибором студента)
- 33.Суспільно-політична проблематика газети ... (ресурси – за вибором студента)

34. Всеукраїнські періодичні субкультурні видання: тенденції та перспективи розвитку (ресурси – за вибором студента)
35. Медіатизація проблеми ВІЛ/СНІДу на українських Інтернет-ресурсах (ресурси – за вибором студента)
36. Вплив блогової журналістики на формування громадської думки

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. 7 особливостей журналістського твору
2. 8 тематичних потоків журналістської інформації
3. Специфічні прояви цікавості у журналістиці (4 принципи наближення)
4. 2 загальні функції журналістики
5. 6 спеціальних функцій журналістики
6. Зовнішня і внутрішня інформація в журналістиці
7. 3 методи збирання зовнішньої інформації
8. У чому полягає дієвість журналістики?
9. У чому полягає ефективність журналістики?
10. Професійні стандарти журналістики
11. Структура концепції періодичного видання.
12. Етапи розробки концепції видання
13. Специфіка роботи журналіста онлайн-медіа
14. Завдання випускового і головного редактора сайту
15. Види реклами на новинному сайті
16. Як сформулювати портрет аудиторії новинного сайту
17. Політика формування заголовків у виданнях різних груп
18. Візуальний контент на сайті, його значення, особливості створення
19. Замітка – основний інформаційний жанр
20. «Лід» як один із важливих структурних елементів замітки
21. Інформаційне і аналітичне інтерв'ю: різниця у концепції
22. Чим зумовлений традиційний поділ жанрової системи журналістики на три групи?
23. Чому поділ журналістських творів на жанри і жанрові групи, а також внутрішньожанрові види є умовним?
24. Що таке інформаційний привід? Що може ним стати?
25. Мета і функції журналістського аналізу
26. Журналістське розслідування і його проблеми
27. Аргументація в журналістиці

- 28.Коментар як аналітичний жанр
- 29.Стаття як аналітичний жанр
- 30.Рецензія та інші форми літературно-критичних виступів у ЗМІ.
- 31.Огляди та його форми у сучасних мас-медіа
- 32.Особливості роботи над аналітичними матеріалами (фактаж і його осмислення, формулювання проблемного питання, авторський і експертний аналіз)
- 33.Різновиди публіцистичного образу: словесний образ, деталь, образ-картина, образ-персонаж
- 34.Нарис та його різновиди.
- 35.Есе як художньо-публіцистичний жанр
- 36.Політичний портрет.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Виртосу І. Журналістська етика. Новинна грамотність : онлайн-курс 2017.
URL: <http://www.video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>
2. Владимиров В. М. Вступ до журналістики : навч. посіб. К. : НАУ, 2015.
284 с
3. Захарченко А.П. Інтернет-медіа: інтеракт. навч. посіб. Тернопіль, «Крок». 2014. 198 с.
4. Іванова О., Мойсеева О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. / Під ред. О. Іванової. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019.
http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf
<http://www.ualocal.media/?p=112>
5. Лазебний В.С., Бакіко В.М., Омелянець О.О. Організація телевізійного виробництва. Конспект лекцій: навч. посіб. Київ, КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018.
162 с.
6. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підруч. 5-те вид. перероб. та доп. К.. Центр учбової літератури, 2019. 496 с.
7. Мірошніченко Р. Звуковий образ українського радіомовлення як національно-культурний феномен : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 328 с.
8. Мой Д. Телевізійна журналістика. Т. 62 : Практична журналістика Київ : Академія української преси, Центр вільної прес, 2019. 234 с.
9. Недопитанський М. І., Карась М. А., Ільченко В. І. Уроки з журналістської практики : практ. посіб.
10. Павлів В. Репортаж: між фактами та емоціями. Практичний посібник для журналістів. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015.
120 с. URL:
http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/429/Pavliv_Reportazh.pdf?sequence=1&isAllowed=y

11. Підручник з крос-медіа / видавці: Іоанна Нарчіса Крецу, Міхаїл Гузун, Любов Василик; перекл. Ана Лехінтан та ін. – Sibiu: Schiller Publishing House, 2015.
12. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія і практика. URL: <https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf>
13. Слісовенко Ю. П., Нагорняк М. В. Радіовиробництво : навчальний посібник. К. : «Друкарня “Бізнесполіграф”». 2017. 304 с.
14. Тонкіх І. Ю. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНТУ, 2017.

Допоміжна література

1. Балаклицький М. Зображальна журналістика: навч.-метод. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 84 с.
2. Безсмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра Київ : Ліра-К, 2020. 200 с.
3. Бондаренко О., Буткевич М., Федорович І. (за ред.) Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи К. : [б. в.], 2015. 64 с.
4. Виртосу І., Шендеровський К. (за ред.) Права людини та мас-медіа в Україні : зб. консп. лекц. / за ред. Київ: Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. 2018. 260 с.
5. Відкритий посібник з відкритих даних для громадських організацій, журналістів, і не тільки... К., 2016. URL:<https://socialdata.org.ua/manual/>
6. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста : практ. Посіб. / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с.
7. Гончарук-Чолач Т. В. Засоби масової інформації у політичному житті суспільства : навч. посібник Київ : Ліра-К, 2020. 252 с.
8. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань : можливості та перспективи : практичний посібник. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с.
9. Грицай І. О., Примаков К. Ю. Адміністративно-правові основи регулювання у сфері масової інформації в Україні : моногр. К.: «Хай-Тек Прес», 2018. 256 с.

10. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації : посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.
11. Журналістика даних: онлайн-посібник. URL: <http://texty.org.ua/pg/book/newsmaker/read/40161>
12. Кияшко Ю. Фактчекінг як інструмент протидії маніпулятивному впливу електронних ЗМІ. *Вісн. Львівського університету. Серія Журналістика*. 2019, Вип. 45. С. 28–35.
13. Костирко Т. М. Основи медіаграмотності : навч. посібник Миколаїв : НУК, 2019. 80 с.
14. Костюченко О. М. Основи телевізійної журналістики : навч. посіб. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2016. 218 с.
15. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука : підручник Суми : Унів. кн., 2020. 336 с.
16. Партико З. В. Основи редагування : підручник. Вид. 2-ге, переробл. і доповн. Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2017. 332 с.
17. Почепцов Г. Фейк. Технології спотворення реальності. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 175 с.
18. Тимошик М. Основи редагування : підручник. Київ : Наша культура і наука, 2019. 560 с.
19. Яцимірська М. Культура мови журналіста : навч. посіб. 2-ге вид. Львів : ПАІС, 2017. 168 с.
20. Mellado K. Beyond Journalistic Norms: Role Performance and News in Comparative Perspective. New York ; London : Routledge, 2020. 320 p. (Routledge Research in Journalism).
21. Paron K., Guelfi J. A NewsHound's Guide to Student Journalism. Jefferson, NC : McFarland & Company, 2018. 206 p.
22. Rusbridger A. Breaking News : The Remaking of Journalism and Why It Matters Now. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2018. 462 p.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Детектор медіа <https://detector.media/>
2. MediaLab <https://medialab.online/>
3. Mediasapiens <https://ms.detector.media/>
4. Онлайн-курс з громадянської журналістики <https://school-cj.org/courses/journalism/lesson-2>
5. Сайт Національної спілки журналістів України <http://nsju.org/>
6. Медіадрайвер <http://mediadrivervr.online/fejki/instruktsiya-z-perevirki-fejkiv/>
7. Фактчекінг: Інтернет-сервіси на допомогу здійснення фактчекінгу. URL :<https://detector.media/tag/1484/>; <http://campusradio.univ.kiev.ua/faktchekinh-efektyvni-instrumenty-vyyavlennya-fejkiv-ta-propahandy>; <https://dostup.pravda.com.ua/>; <http://www.ukrstat.gov.ua/>; <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/koly-zapyty-ne-potribni-105-vidkrytykh-reiestriv-ta-baz-danykh>; <http://www.factcheck.com.ua/ua/istochniki-informatsii/>.
8. Как делается ТВ ч.1. <https://www.youtube.com/watch?v=fgJp8koCG1g>
9. Монтаж. Технология телевизионного производства. http://editlw.ru/articles.php?article_id=262
10. Основные виды контента для Вашего сайта <https://seo-akademiya.com/baza-znaniy/kontent/vidyi-kontenta-na-sajte/>
11. Основы управления на съёмочной площадке. <http://rfcmd.ru/page/3724>
12. Телевизионная реклама и телевизионный контент. <https://cyberleninka.ru/article/n/televizionnaya-reklama-i-televizionnyy-kontent>
13. Техника и практика телесъемок. <http://rfcmd.ru/page/2501>
14. Устройство телевизионной студии от А до Я. http://lib.broadcasting.ru/articles2/Oborandteh/ustrojstvo_TV_studii_A_Z
15. 15 инструментов для создания крутого визуального контента <https://geniusmarketing.me/lab/instrumenty-dlya-sozdaniya-vizualnogo-kontenta/>

Навчальне видання

ГУЗЕНКО
Світлана Валентинівна

КЛИМЕНКО
Наталя Григорівна

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЖУРНАЛІСТИКИ

*Навчально-методичні рекомендації
та вказівки до самостійної роботи*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 4,5. Тираж 100 пр. Зам. №

ВИДАВЕЦЬ І ВИГОТОВЛЮВАЧ